

BOSTADEN

ORGAN FÖR MALMÖ HYRESGÄSTFÖRENING

Red. och exp.: Skolgatan 8. Redaktör och ansvarig utgivare: Arnold Sönerdahl

2:dra årg. 1934

FEBRUARI

Lösnummer 10 öre

"Hyreskrig nu i full gång även här i Malmö."

Hyresgästföreningen anslår rena utpressningsmetoder.

— BLOCKADTAKTIK. —

Hyrorna deponeras hos föreningen. — »Undertecknade kräva härmed . . .»

Det ser ut som om nu även Malmö skulle få vara med om ett hyreskrig. Malmö hyresgästförening har nämligen börjat intaga stridsposition och på en del håll gjort framstötter för att tvinga hyresvärdarna till reduktion av hyrorna. Den taktik, som kommer till användning, är tydligen hämtad från Göteborg, där som bekant för någon tid sedan stridens vågor gingo höga just på detta område.

Hyrorna deponeras hos föreningen.

Metoden är följande:

Ägaren till den fastighet, som utsetts till offer för attack, tillskrives av Malmö hyresgästförening med förslag till en sammankomst mellan honom och representanter för föreningen i och för underhandlingar om reduktion av utgående hyror. I den händelse vederbörande hyresvärd ställer sig avvisande till föreningens förslag, inställa de hyresgäster, som äro medlemmar av föreningen, hyresbetalningen nästkommande förste och deponera i stället hyran hos hyresgästföreningen. Fastighetsinnehavaren underrättas härom samtidigt som man påpekar lämpligheten av att genast inleda underhandlingar. För säkerhets skull bifogas ett förslag till överenskommelse.

Skulle nu fastighetsägaren emellertid fortfarande framhärda i att ej vilja sammanträffa med föreningens representanter utan i stället delger de hyresgäster uppsägning, som fördragit att deponera hyran hos sin förening i stället för att betala den till den det rätteligen tillkommer, erlagges av föreningens representanter så där i mitten av månaden hyrorna men ingalunda de omkostnader, som hyresvärderna haft för uppsägningen. (Att hyresgästföreningen tillgodogör sig rätten på beloppen under den tid den haft penningarna i sitt förvar, är ju en sak för sig). På detta sätt kan föreningen, om taktiken tillämpas tillräckligt många månader i följd, åsamka hyresvärderna avsevärda kostnader, och kanske till slut tvinga honom till eftergifter.

Blockadförfarandet ratas ej.

Naturligtvis har man ej försummat, att även anlita det omtyckta »prickningsförfarandet». Det göres för all

del under mycket diskreta former men tillräckligt genomskinligt ändå. Den perfida avsikten är uppenbar. Eller vad sägs om en annons av följande innehåll, som varit införd i två eftermiddagstidningar här i staden:

HYRESREGLERING

pågär i nedannämnda fastigheter:

UPPGÖRELSE

har nu träffats i fastigheterna:

Malmö Hyresgästförening.
Styrelsen.

Meddelandets karaktär av blocka-
annons är tydlig nog!

Undertecknade kräva härmed . . .

För att tillförlitligt belysa de metoder, som Malmö hyresgästförening anser sig böra använda, skall här relateras ett fall, som kommit till S. D. S:s kännedom.

En fastighetsägare fick den 28 december förra året mottaga en skrivelse från Malmö hyresgästförening av följande lydelse:

På uppdrag av hyresgästerna i Eder fastighet — — —, vilka finnas upptagna å bifogade fullmakt, får hyresgästföreningen i Malmö härigenom vördsamt anhålla att en sammankomst måtte anordnas mellan Eder och representanter för vår förening i och för dryftande av möjligheten av någon reducering utav de i ifrågavarande fastighet utgående hyrorna. Som av bifogade avskrift framgår har vår organisation befullmäktigats att uppsäga nu gällande hyreskontrakt, men då vi, därest en överenskommelse med ömsesidigt hänsynstagande kan träffas, anse en dylik åtgärd opåkallad, vilja vi härmed hemställa att ett sammanträde måtte anordnas före uppsägningstidens utgång och vilja vi som lämplig dag härför föreslå fredagen den 29 d:s. I anslutning härtill anse vi oss böra påpeka att i den händelse Ni icke skulle anse Eder böra acceptera detta förslag angående en sammankomst, se vi oss oförhindrade att begagna oss av den genom fullmakten givna rätten till uppsägning av hyresavtalen.

I förhoppning om att Ni antager vårt förslag om sammanträde nämnda dag kl. 6 e. m. och därom meddelar oss samt att genom ömsesidigt till-

(Forts. å sid. 3.)

Lagstiftning om hyror?

Efterdyningarna från den nu uppgjorda hyreskonflikten i Göteborg börja nu taga formen av en diskussion om lämpligheten av att låta samhället avgöra hyresprisen. Professor Malte Jacobsson, vilken som bekant var en av medlarna i konflikten, har i Ny Tid pläderat för en lagstiftning, varigenom regeringen skulle hava laglig myndighet att kunna hänskjuta tvister om hyrespris till skiljedom med ty åtföljande kriminalisering av alla stridsåtgärder. En ledareskribent i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, förmodligen d:r Knut Petersson, har i sin tur uttalat önskvärdenheten av att låta förhållandena på detta område stadga sig mera, innan man frestar sin lycka med en vittutseende lagstiftning. Då nu debatten kommit i gång kan det vara av intresse att i korthet söka ur hyresgästsynpunkt analysera problemet.

Det skall icke förnekas, att just tvisterna om hyresprisen äro de, som utlösa de kraftigaste verkningarna på

bostadsmarknaden och som äro de mest svårösta. Övriga konflikter — t. ex. beträffande reparationskyldighet eller omflyttningsrätt — äro till sin natur starkt lokalt avgränsade och deras lösning äro i de flesta fall given sedan de faktiska förhållandena klarlagts. Någon principstrid beträffande dessa arter av tvister behöver framför allt icke numera förekomma, åtminstone icke i Göteborg, sedan parterna i förhandlingsordning reglerat ifrågasvarande förhållanden. Därest litet god vilja visas från fastighetsägarehåll torde samma principer kunna utan vidlyftigare förhandlingar accepteras även för andra orters vidkommande. Med hyresprisen är förhållandet däremot annorlunda. Såsom redan tidigare framhållits i dessa spalter blir lösningen av tvister härom enligt samma förhandlingsordning i sista hand beroende på en kraftmätning mellan organisationerna. Att detta medför långt gående konsekvenser är

(Forts. å sid. 6.)

En avslöjad sensationshistoria.

Fastighetsägaren försöker förgäves försvara Fredsgatan 7.

Sydsvenska Dagbladet har slagit alarm och kallat alla goda medborgare till försvar för de stackars fastighetsägarna i Malmö. Hyresgästföreningen använder rena utpressningsmetoder för att tilltvinga sig lägre hyror och sålunda rent ruinera de arma husvärdarna, menar Sydsvenskan. Och så relaterar tidningen ett »fall» som kommit till dess kännedom och kommit den att uppröras in i sitt innersta över hyresgästernas utomordentligt fräcka tilltag, att försöka vilja vara medbestämmande part när det gäller att fixera storleken av de hyror de skola betala.

Vi må vara Sydsvenskan tacksamma för att den bragt ämnet på tal och för att den, bland en mängd liknande fall, pekat på ett så typiskt exempel. Låt oss titta ett tag på denna fastighet, på dess historia. Det gäller Fredsgatan 7, ägare: Harry Karlsson. Vi kunna börja med året 1902. Då såldes fastigheten exekutivt för 76.000 kr. År 1903 inköptes den av en fabriks-
Dahl för en köpeskilling av 92.000

kr. I dennes eller sterbhusets ägo stannade den till utgången av 1923. Under vilket år som bekant hyresstegringslagen avskaffades, och sedan började husjobberiet på allvar.

År 1924 inköptes huset av en polisvaktmästare Arvidsson för 150.500 kr., vilken redan året därpå sålde det till kakelugnsmakaren Gustaf Andersson för 160.000 kr. Denne i sin tur sålde det år 1926 till en ämneslärare Antonsson för 170.000 kr. och den 18 maj 1931 övergick äganderätten till reklamchefen Efraim Vahlund för en köpesumma av 184.000 kr. Slutligen inköptes fastigheten år 1932 av den nuvarande ägaren, Harry Carlsson, för 189.000 kr.

Sex olika ägare på 10 år! Samtliga ha gjort sig en liten nätt förmögenhet på affärerna. Dahl eller Dahls sterbhus gjorde 58.500 kr. Polisvaktmästaren måste nöja sig med 9.500 kr., kakelugnsmakaren tjänade 10.000 kr., ämnesläraren 14.000 kr. medan reklamchefen fick nöja sig med 5.000

(Forts. å sid. 7.)

Hyrorna måste ned! Organisation är medlet.

Har Ni betänkt huru stor andel av levnadskostnaderna hyresutgifterna utgöra? Har Ni reflekterat över varför hyrorna under de senaste 20 åren visat en ständig tendens till stegring, medan levnadskostnaderna i övrigt — sedan kristiden övervunnits — utvisa en sjunkande skala.

Hyrorna måste ned!

Ensam förmår Ni intet för att nedbringa Edra hyresutgifter. Till sammans med den organiserade hyresgäströrelsen kan Ni såsom erfarenheterna även från Malmö visa, genom samfällt uppträdande åstadkomma hyresreducering.

Vill Ni även i fortsättningen betala samma uppskrivade hyra?

Om ej, anmäl Eder till inträde i Hyresgästföreningen i Malmö.

Föreningens expedition, Skolgatan 8 b, hålles öppen varje dag kl. 6,30—8, lördagar 3—5. Tel. 19589.

Ett olidligt förhållande.

Löntagare få sänkta inkomster — och högre hyror.

Kampen står hårdare än någonsin på det ekonomiska livets område, hänsynslöst och brutalt som aldrig tillförne kräva arbetsgivarna reduceringar av arbetarnas redan förut knappt tillmätta löner. Det är väl dock helt naturligt att arbetarna sätta sig till motvärn mot arbetsgivarnas oblyga försök att pressa ned de breda lagrens levnadsstandard; från det hållet drar man sig icke ens för att framställa krav på 20 procents reducering av lönerna. Då arbetarna genom sina fackliga organisationer resa motstånd häremot talar man om bristande samhällssolidaritet och om egoistisk klasspolitik. På allt sätt söker man hetsa emot arbetarnas organisationer och särskilt har på senare tiden byggnadsarbetarna varit utsatta för en smutsig lögn- och hetskampanj av det mest renodlade slag, i det att man söker vända enstaka företeelser mot denna arbetarekatergori i sin helhet. En överblick över läget ger vid handen att arbetarna redan fått finna sig i betydande löne-reduceringar.

I Landsorganisationens nyligen utkomna berättelse för 1932 finnes en översikt över lönerna inom olika industrier. Av denna summariska redogörelse framgår, att de större arbetaregrupperna i vårt land fått vidkännas reduceringar, och för de övriga grupperna ha ju avtalen sedermera uppsagts från arbetsgivaresidan med krav på långtgående lönesänkningar. Vi ha inledningsvis velat peka på detta, emedan vid upprepade tillfällen underhandlingsdelegerade från Mal-

mö Fastighetsägareförening som sin mening hävdad, att arbetarna visst icke fått vidkännas någon lönereducering, varför heller icke någon hyres-sänkning vore motiverad!

Gentemot fackförbundens taktik är i och för sig intet att erinra, ty den rådande ekonomiska krisen lämnade icke några möjligheter att vinna i öppna strider. Allt talade i stället för ett motsatt resultat särskilt ifråga om exportindustrierna, vilka äro beroende av världsmarknadens förhållanden

ifråga om löner och varupriser. Då Sverige övergav guldmyntfoten inträdde dock någon lättnad för exportindustrien, dock utan att kronans inhemska köpkraft försämrades, snarare tvärtom.

För att på ett lättfattligt sätt åskådliggöra de senare årens skiftande levnadskostnader återge vi här nedan en grafisk framställning däröver. (Bild 1.) Beräkningarna grunda sig på uppgifter, inhämtade från socialstyrelsens 49 ombudsorter och representera följaktligen förhållandena i städer och stadsliknande samhällen. Vi ha som exempel tagit de fyra huvudposterna i hushållsbudgeten, nämligen livsmedel, bostad, bränsle och lyse samt beklädnad. Beräkningen sker såhunda att man för dessa utgifter år 1914 sätter siffran 100 och att man därefter beräknar stegringen.

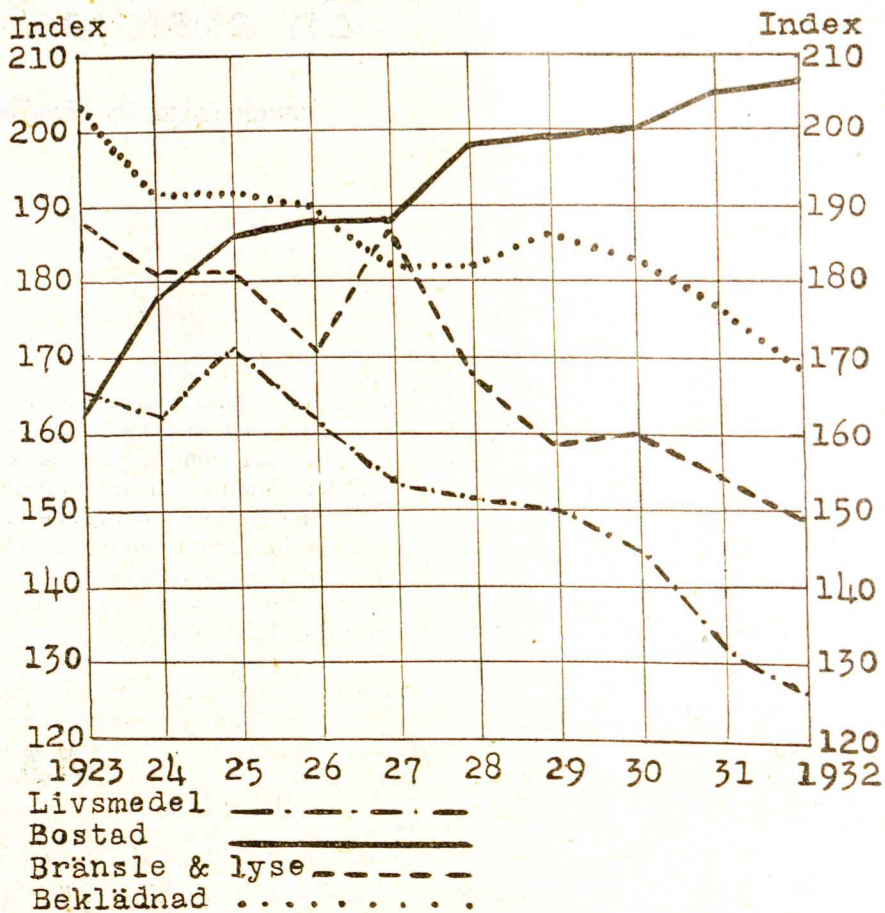

Bild 1.

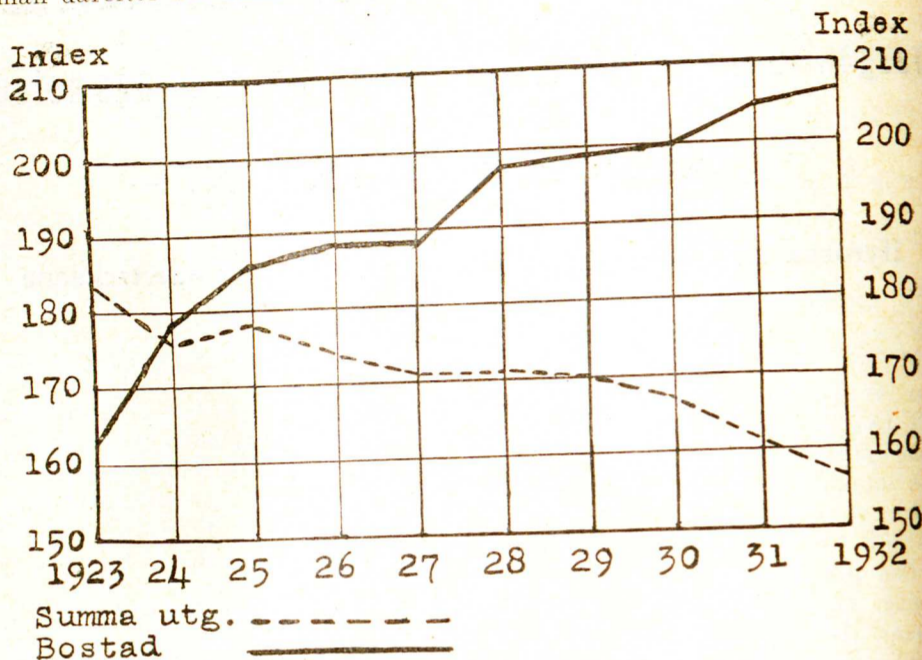

Bild 2.

Vi se då hurusom posten livsmedel numera har stegrats till 127 mot 100 år 1914, bränsle och lyse till 149 etc. Vad vi emellertid särskilt vilja poängtera med vår uppställning är *de senaste årens nedgång*. Vid en blick på den grafiska framställningen konstateras att de tre posterna bränsle och lyse, livsmedel samt beklädnad visa en ständig nedåtgående kurva. Däremot visar den fjärde posten, *hyran*, en ständig stigande kurva. Sunda förnuftet säger att ett sådant

hela linjen hyreskostnaden. Reflexionerna göra sig själva.

Slutligen vilja vi bevisa den ungefärliga storleken av hyran, jämförd med övriga levnadskostnader. Den svarta delen av cirkeln — som avser hela utgiftssumman — visar hur stor del av sin inkomst som löntagaren måste avstå till husvärden. Var förvissad om att beräkningen inte ligger i överkant; snarare tvärtom. Kanske vi en gång kunna återkomma med en exakt uppgift i detta hänseende.

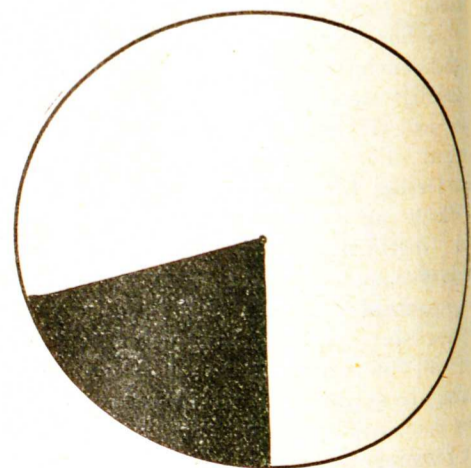

Bild 3.

Skola då aldrig hyresgästerna själva vakna? Skola de för alltid finna sig i att vara ett tålmodigt utsugningsobjekt för glupska husägare och spekulationshungriga mäklare?

Här är en grupp samhällsmedlemmar, fastighetsägarna, som göra anspråk på att gå helt fria från känning av kris och depression; de vilja sitta i orubbat bo. Man kan med fog fråga vart den så mångomtalade samhällssolidariteten tagit vägen? Fastig-

(Forts. å sid. 4.)

Hyreskrig. (Forts. fr. sid. 1.)

mötesgående en fredlig uppgörelse skulle kunna åstadkommas, tecknas

Till detta brev var fogat följande fullmakt.

Undertecknade hyresgäster i fastigheten ägare kräva härmed reduktion av gällande hyror.

Vi befullmäktiga styrelsen för Malmö hyresgästförening eller den eller de styrelsen förordnar att å våra väg-

Prima fastighet

Intill Bergsgatan, tegelfogade fasader, ovanligt stora 1- och 2-rumslägenheter till salu med c:a 50,000 kr. utbet. Lämnar 9,000 kr. rent årligt netto. **Mäklarefirman Skandia, Norregatan 12, Malmö.** Tel. 27107.

18 % !!

nar förhandla härom samt att uppsäga våra gällande hyresavtal ävensom att med för oss bindande verkan sluta sådana avtal Ombudets laga åtgärder godkännas.

Malmö i dec.

Namnunderskrifter.

Fastighetsägaren blev åtskilligt förbluffad över meddelandet icke minst därför, att han tidigare aldrig mottagit framställning om reduktion av hyresbeloppen från sina hyresgäster, vars kontrakt till övervägande delen löpa till den 1 april 1935. Något svar på hyresgästföreningens skrivelse avgavs ej.

Femton hyresgäster strejkade.

När januarihyran skulle erläggas uteblevo femton hyresgäster med betalningen. Några dagar in i månaden anlände ett nytt brev från hyresgästföreningen. Det lød:

Edert avvisande svar på den hemställda vi å hyresgästernas vägnar gjort, beträffande hyrorna i Eder fastighet, har icke kommit dessa på andra tankar.

I syfte att få till stånd förnyade underhandlingar har ett flertal hyresgäster enats om att hos oss deponera januari månads hyra.

Vi ha mottagit hyran av de hyresgäster som tillhöra vår förening. Och önska vi å deras vägnar förnyade underhandlingar med Eder och föreslå vi följande överenskommelse se bil. 1.

I förhoppning om att Ni skall finna detta förslag antagbart emotse vi svar

Samtidigt med denna skrivelse över-sände föreningen ett förslag till överenskommelse, vari reduktionerna av hyrorna preciserades.

Fastighetsägarens svar blev att omedelbart uppdraga åt Malmö fastighetsägareförening att verkställa uppsägning av de hyresgäster, som resterade med hyran. Detta skedde också. Den 16 januari infunno sig emellertid representanter för hyresgästföreningen för att erlægga de 15 strejkande hyresgästernas hyror. (Dock endast medhavande sju av de femtons kontrakt!) De omkostnader, som voro förknippade med uppsägningen, fick hyresvärden själv stå för.

Tjugo strejkande den 1 februari.

När februarihyran skulle erläggas uteblevo förtifvarande en del av hyresgästerna. Denna gång hade antalet strejkande stigit till tjugo, vilka läto meddela, att de deponerat sina hyresbelopp hos Malmö hyresgästförening.

Hur striden nu kommer att utveckla sig återstår att se. Det troliga är att samma manöver som inträffade i januari nu kommer att upprepas med därmed förknippade dryga kostnader för fastighetsägaren. Såvida han inte föredrar att foga sig efter hyresgästföreningens krav. Men en första eftergift kan lätt inspirera till nya och åter

nya krav. Någon garanti för att få fred någon längre tid, om han nu skulle böja sig för den fackföreningsbetonade sammanslutningen, anser han sig ej ha.

*

Ovanstående artikel, vittnande om en till och med för att komma från det hållet ovanlig dumhet, ha vi ordagrant hämtat ur Sydsvenska Dagbladet för den 6 d:s. Den journalistik som presteras är något av det mest smutsiga som tänkas kan. Beskyllningen för »rena utpressningsmetoder» anser man kantänka motiverad med att hyresgästföreningen över huvud taget haft djävheten tillstålla fastighetsägaren en skrivelse, vari de »vördsamt anhålla att en sammankomst mätta anordnas mellan Eder och representanter för vår förening i och för dryftande av möjligheten av någon reducering utav de i fråga-

Hörnfastighet

bästa bostadsläge. Alla nutida bekvämligheter och med väl utyrda lägenheter, säljes mycket förmånligt på grund av resa från staden. Lämnar minst 15,000 kr:s rent årligt netto på insatta 50- å 60,000 kr. **A. Welinder, Södergatan 10, 5 vån. (hiss). Malmö.** Tel. 135,000, 21011.

30 % !!

varande fastighet utgående hyrorna». Enligt Sydsvenskans mening är det tydligen höjden av fräckhet att våga komma med en begäran att ens få *dryfta möjligheten* av en hyressänkning. Här ha hyresgästerna i årtionden varit fålmodiga utsagningsobjekt för profithungliga fastighetsägare och spekulationslystna mäklare, men då de, på grund av kriser och därmed minskade arbetslöner, våga komma med en begäran att få diskutera en

Hörnfastighet, söder,

soligt fritt läge med endast butiker och 2-rumsl., stentrappor, säljes med 15,000 kr. utbet. — på denna insats ett netto av 6,000 kr. **Bendtz, Rundelsg. 23, Telefon 217 75, Malmö.**

40 % !!

sänkning av de uppskrivade hyrorna — då är det utpressning! Se på de annonser vi här återge, och i vilka garanteras ett rent netto på *upptill 40 procent på insatt kapital!* Skulle

man inte med större fog kunna kalla detta för utpressning? Oss synes det som om Sydsvenskan har riktat sin av hög omtanke om rättvisan inspirerade artikel mot fel håll, ty utsugarnas och de utsugnas roller synes ha blivit förbytta i hastigheten. Tilläggas bör måhända att annonserna äro till en del hämtade just ur Sydsvenskan och till och med samma

I Malmö

FASTIGHET

äldre, med stor tomt, i närheten av Föreningsgatan, innehållande lätt uthyrda 1-2-rumsl. Tax. 90,000 kr., säljes för 93,000 kr. med c:a 20,000 kr. utb., varå årligen erhålles c:a 4,000 rent netto. Sv. till »Direkt ägaren», Depeschbyrån, Gust. Ad. Torg.

20 % !!

nummer, vari deras expert på missvisande framställningar och vidrig smutskastning tagit till pennen. I övrigt tala annonsernas siffror för sig själva utan vidare kommentarer.

Man har all anledning att be författaren till det värda högerbladets utjutelse veta hut. Skulle hotet mot fastighetsägaren möjligen bestå i att hyresgästföreningen haft djävheten ställa en uppsägning av kontrakten i utsikt? Vi ha i vår enfald inbillat oss att hyresgästen ännu hade kvar *sin*

Prima fastighet

med fritt och vackert bostadsläge säljes med c:a 25,000 kr:s utbetalning, varå fastigheten lämnar med låga hyror 7,000 kr:s rent årligt netto. Lån i hypoteksföreningen till 4 o. 4½ proc. ränta **Mäklarefirman Skandia, Norregatan 12, Malmö.** Tel. 27107. Medl. av Svenska Egendoms-mäklareföreningen.

28 % !!

fullt lagliga rätt att uppsäga sitt kontrakt — en av de få rättigheter han tillerkänts — men vi synes ha missat tagit oss. Att uppsägningsrätten icke borttagits ur kontrakten är tydligen beroende på ett rent förbiseende från fastighetsägarnas sida, den bör bortsnarast möjligt och sedan skall den en gång upphäva livegenskapen åter införas i vårt älskade fosterland. Därigenom undvikes en sådan hutlöshet som här skett: hyresgästerna ha framkastat en tanke på att flytta från fastigheten på grund av för höga

hyror. Nu få de veta vad andas barn de egentligen äro.

Låt oss emellertid gå vidare i Sydsvenskans upphetsade pekoral.

»Fastighetsägaren blev åtskilligt förbluffad över meddelandet icke minst därför, att han tidigare aldrig mottagit framställning om reduktion av hyresbeloppen från sina hyresgäster, vars kontrakt till övervägande delen löpa till den 1 april 1935. Något svar på hyresgästföreningens skrivelse avgavs ej.»

Vi ha sanningen att säga svårt att förstå fastighetsägarens »förbluffelse». Är det så märkvärdigt att hyresgästerna omsider reagera mot den utpressning, för att nu använda Sydsvenskans terminologi, som de varit utsatta för år efter år. Lönerna ha på nästan alla områden reducerats, men hyrorna stiga. Uppåt, ständigt uppåt går kurvan. På annat ställe i

6,000 kr. netto

erhålles vid köp av modern fastighet, pris 148,000, utb. 25,000.

Fastighet m. 1- o. 2-rumsl., w. c., säljes f. 125,000, utbet. 12,000. **Affärsb. Göta, Kaptensg. 6.** Tel. 24744.

24 % !!

vår tidning har en av våra medlemmer lämnat en redogörelse för den nu omtalade fastighetens värdestegring och den fruktansvärda hyreshöjning som där verkstälts. Borde inte husägaren kunna förstå att bristningsgränsen någon gång måste uppnås, det är för mången en *absolut omöjlighet* att i tider då arbetslöshet och korttidsarbete hör till ordningen för dagen månad efter månad försaka allt vad till livets nödtorft hörer, att se barnen halvmätta gå och frysa, endast för att lägga allt vad som kan skrapas samman i husägarens ficka. Ett

Fastighet, öster,

med en- och tvårums-, kammare, hall, dusch, w. c., c. v., låga hyror, väl ordn. lån, finfint i ordning, säljes till 9 % å köpeskill. med 30- å 35,000 kr. utbet. Netto när alla omkostn. och räntor äro avräkn. över 9,000 kr. **Bendtz, Rundelsgatan 23.** Tel. 217 75, Malmö.

30 % !!

sådant förhållande måste helt enkelt skapa bitterhet och öppna ögonen för det absurda i sakernas tillstånd, men husägaren blir »förbluffad» då inte löntagaren för evigt kan betala sin högt uppskrivade hyra.

»Något svar på hyresgästföreningens skrivelse avgavs ej.» Detta erkännande bevisar tillfullo fastighetsägarens mentalitet och inställning. Från sin upphöjda plats som husägare vill han inte ens besvara sig med ett svar till hyresgästernas organisation på en skrivelse, mot vilken endast en anmärkning måhända kan riktas — den har tydligen varit alltför hövlig. Sydsvenskan använder sig av uttrycket »fackföreningsbetonad sammanslutning» och tydligen har fastighetsägaren ansett sig böra handla mot oss som arbetsgivarna gjorde i fackföreningsrörelsens barndom, då de helt enkelt lämnade organisationernas skrivelser obesvarade. Numera äro dock förhållandena annorlunda; till och med hyresgästföreningarna kunna nu med allt skäl begära ett

Till Edert hem

leverera vi stil- och smakfulla möblemang från eget välsorterat lager eller egna ritningar.

Förmånliga betalningsvillkor.

Stures Möbler

Husarkasernen.

Telefon 158 47.

svar på sina till fastighetsägarna och deras organisationer avsända, i hövlig form avfattade skrivelser. Det hade säkerligen varit ur alla synpunkter bättre att besvara den emottagna skrivelser i stället för att rusa iväg med en hopkokt sensationshistoria och spela den kränkta oskuldens och martyrens roll, en roll som i detta fall passar synnerligen illa.

Till slut giver Sydsvenskan ett eklatant bevis för hyresgästernas vaknande förståelse för organisationstanken. Det heter nämligen att då hyran för januari månad skulle erläggas, uteblevo femton av fastighetens hyresgäster. Dessa deponerade i stället hyran hos Malmö Hyresgästförening. Organisationen inbetalte sedermera, för att förhindra en vräkning av medlemmarna, de sålunda deponerade medlen. »När februarihyran skulle erläggas uteblevo fortfarande en del av hyresgästerna. Denna gång hade antalet strejkande stigit till tjugo, vilka läto meddela, att de deponerat sina hyresbelopp hos Malmö Hyresgästförening. Hur striden nu kommer att utveckla sig återstår att se. Det troliga är att samma manöver, som inträffade i januari, nu kommer att upprepas med därmed förknippade dryga kostnader för fastighetsägaren. Såvida han inte föredrar att foga sig efter hyresgästföreningens krav.»

Vilken nattsvart pessimism! De hyresstrejkandes antal stiger, husägaren måste varje månad vidkännas dryga kostnader för att få ut sina pengar, för såvitt han inte fogar sig efter hyresgästföreningens krav. Man riktigt tycker sig se fastighetsägaren vanmäktigt ge utbrott för sitt raseri, nedkallande himlens förbannelse över hyresgästernas organisation som har haft fräckheten att taga upp kampen mot fastighetsägarna.

»Hur striden nu utvecklar sig återstår att se.» Resultatet kan endast bli ett — hyresgästernas seger. Sydsvenskans eget vittnesbörd om solidaritetens och sammanhållningens triumf, som tager sig uttryck i allt större anslutning till vår aktion, ger inte precis en ur fastighetsägarnas synpunkter lugnande bild av framtiden. Artikeln i sin helhet ger för övrigt för en noggrann läsare en god bild av hyresgästföreningens lugna taktik och varsamhet då det gäller hyresreduceringar. Det ständigt stigande medlemsantalet och antalet genomförda reduceringar ge också belägg för att vi äro på rätt väg. Vad höves oss mera vittne behov!

A. S—hl.

Förgör ohyra.

Hälsovårdsnämndens cyanvåte-kammare i Andréelundsvägen 1 behandlar lös-egendom mot billigaste taxa efter anmälan å tel. 108 44, kl. 9—12.

Förlovningsringar

Moderna. Eleganta. Egen tillverkning..

BORDSILVER

i Haga — Vasa — Stadshus — Märta — Gammal svensk och gammal fransk modell. Allt till lägsta priser.

Hugo Nilsson

Juvelerare & Guldmed
Östergatan 10. Tel. 26592.

53,964:56 kr. i årliga hyressänkningar —

motsvarande en sänkning av över 1 miljon kr. på uppskruvade fastighetsvärden

Då 1,231 familjer varit indragna i konflikten, utgör genomsnittliga sänkningen kr. 43:55 pr familj och år. Dessutom omfattande reparationer samt inledande av elektriskt ljus i källare och å vindar. Automatljus i trappuppgångar. Belysningar av gårdar. Uppsättning av diskbänkar, skåp och klädsåp där sådana saknas.

Göteborgsstriden är ändad! Dess resultat kan utläsas här ovan. Här till må man foga den summa som de oorganiserade hyresgästerna, som åkt snålskjuts under konflikten, inhöstat trots sin likgiltighet och feghet. Det ligger ju i husägarnas intressen att giva även dessa hyresgäster, deras bundsförvanter, samma sänkning som de organiserade hyresgästerna. Man brukar ju alltid offra något åt sina hjälpare. Man bara undrar över att det finns människor som på detta sätt vilja skörda där de inte sätt... Medan tusenden hyresgäster utkämpat sin strid ha dessa ynkedomar lugnt och sniket avvaktat den dag då de genom sina stridande kamraters uppoffringar skola komma i åtnjutande av avsevärda hyressänkningar. Människor som så handla borde utlämnas åt det allmänna föraktet. Det är kanske i något fall beroende på hög ålder och oförmåga att följa med sin tid, kanske de inte komma sig för att anlita en sådan nymodighet som hyresgästföreningen. Men då de hotats med vräkning eller på annat sätt råkat illa ut har dock hyresgästföreningen alltid stått på dessas sida. Det stora flertalet av dem som åka snålskjuts är dock yngre folk som för länge sedan borde insett vad plikten bjuder. I detta sammanhang ställa vi en maning till de organiserade hyresgästerna att se till att övriga i huset boende, som ännu icke gått in i vår förening, ansluta sig och därmed hjälpa oss i kampen för hemskydd och hälsobostäder till överkomliga hyror.

Oaktat att konflikten — tack vare Garantiföreningens hänsynslöshet och medvetna saboterande av förhandlingarna! — redan var sönderkörd och tedde sig fullständigt hopplös att reda ut, så visade det sig att det ändrade

Ett otidligt förhållande.

(Forts. fr. sid. 2.)

hetsägarnas hyrespolitik är ett uttryck för den mest krassa egoism och skråanda. Spekulationen i bostadsnöden är den mest cyniska och osympatiska formen för jobberi.

Det är sannerligen på tiden att hyresgästerna vakna upp och reagera mot den utplundring de äro utsatta för. Må vara att de tidigare varit maktlösa och icke kunnat hävda sina intressen gentemot starkt organiserade fastighetsägare; situationen är dock nu en annan då även hyresgästerna ha slutit sig samman i en organisation som både vill och kan till-

läge som uppstod efter butiksblockaderna möjliggjorde cirka 15,000 kronor ytterligare sänkningar av hyrorna pr år räknat. Vi erinra om Garantiföreningens jätteannonser i dagspressen av den 9 december där det ordagrant meddelas:

»Det förslag, som vi tillställt Edra ledare och som av dessa förkastats, innebär en nedsättning av hyrorna av cirka 39,000 kronor årligen för de hyresgäster, som äro indragna i hyreskonflikten.»

Som det framgår av spec. meddelandet blev det i stället kr. 53,964:56.

Garantiföreningen fick alltså, tack vare att hyresgästföreningarna svarade på den gränslösa utmaningen (att husägarna inte bara vägrade stå för redan träffade överenskommelser utan därtill körde hem såväl underhandlare som också förlikningsmännen), inregistrera ett eklatant nederlag. Tack vare Garantiföreningens hänsynslöshet — och dess huvudlösa taktik då den bröt underhandlingarna i början av december — har därtill ett hundratal affärsmän fått vidkännas svåra ekonomiska förluster genom Hyresgästernas Centralförsamlings uppmaning till hyresgästföreningsmedlemmarna att låta dessa affärsmän »få den ro och det lugn under julhelgen som de förvägrar sina kunder — hyresgästerna». En träffande sats som genast kom på folkets läppar!

Vi skulle förmoda att Garantiföreningen får anledning, och därtill en motiverad sådan, att länsa på sin stora stridskassa för att i någon mån hålla de affärsmän skadeslösa som genom Hyresgästernas Centralförsamlings uppmaning till sina medlemmar och allmänheten, fått — säkerligen i en del fall för alltid — slagit sönder sin ekonomi.

varataga deras intressen. Låt fastighetsägarnas uppskörtning nu vara slut, den har redan pågått alltför länge. Låt oss inför det kommande året avge löftet att tillsammans arbeta för att bringa hyrorna ned till en sådan nivå att de stå i en rimlig proportion till övriga levnadskostnader. En sådan förändring är en tvingande nödvändighet. Du kan draga ditt strå till stacken genom att intressera din granne eller arbetskamrat för vår sak. Till varje hem, till varje man och kvinna skall vår paroll gå ut: *Hyrorna måste ned.* Och var förvissad om att striden skall sluta med seger om människorna vakna upp ur

Resultatet av hyresstriden är inte det som hyresgästföreningarna siktat till och som varit motiverat av det allmänna ekonomiska läget. Samtidigt som arbetslöshet och korttidsarbete drabbat tiotusende av hyresgäster ha bankerna fr. o. m. 1/1 1934 beslutat en ytterligare räntesänkning för fastigheter. Se bl. a. annonser härom i Gbgs Morgonpost av den 20/12 1933. Denna gång lyckades det inte att taga tillbaka mera än en av de hundratal miljoner som husägarna roffat åt sig genom ökade fastighetsvärden. Det kanske synes en del som storslaget, dessa närmare 55,000 kronor som hyressänkningarna innebär, (och självfallet är det en vacker slant, vilken aldrig skulle tillfallit hyresgästerna utan strid) men det borde varit och skall bli annorlunda. Hyresgästparten såväl som husägareparten ha lärt åtskilligt av den segslitna striden. Den förstnämnda har all anledning att använda den närmaste tiden att ytterligare bygga upp rörelsen till större styrka och slagkraft.

Till sist ha vi endast att uttrycka vår och hela hyresgäströrelsens tacksamhet och beundran, inför dessa tusentals familjer, som i halvårs lång spänning — och med ständiga vräkningshot — dock icke sveko sin egen och hyresgäströrelsens stora sak. Deras uthållighet och solidaritet var synnerligen betydelsefull för det framtida arbetet att skapa hemskydd och hälsobostäder åt alla.

Olskroken	8,350:44
Bagaregården	3,760:08
Gårda	2,643:—
Getebergsäng	2,606:04
Lunden	2,310:—
Hisingstad	4,206:—
Västra Lundby	1,776:—
Rambergstaden	264:—
Gamlestaden	6,572:—
Majorna	10,977:—
Masthugget	6,492:—
Haga-Annedal	1,824:—
Landala-Vasastaden	1,248:—
Otterhällan-Nordstaden	936:—
Summa Kronor 53,964:56	

resignationen och lystra till vår maning.

»Från mörkret stiga vi mot ljuset från intet allt vi skola bli».

A. S—hl.

NYHET!
Varmvulkaniserade GUMMI-varor m. flerårig lagringstid ge den största säkerheten. Kr. 8:—, provsats kr. 5:—, övr. Specialkvalitéer 3, 4, 5. GARANTI-gummi 6, 8, 10 kr. Livmodersprutor. Livmoderspeglar. Sköljpulver. Aderbräcksstrumpor m. m. Rekv. eller besök oss vad som önskas redan i dag.

GALANT, Sjukvårdsaffär.
Amiralsgatan 13, MALMÖ. Tel. 10112.
Herr- och Dambettjäning.

Äganderätt eller nyttjanderätt?

Ett inlägg i den aktuella diskussionen om samhällelig eller enskild äganderätt.

Under senaste tiden har en rätt vidlyftig diskussion förts angående ovanstående frågor. Som alltid vid sådana tillfällen har olika meningar gjort sig gällande. Många håller på äganderätten, såsom varande det enda rätta och saliggörande. Andra åter hålla endast på nyttjanderätt eller det vi i vanliga fall, inom stadsbebyggelsen kallar tomträtt. Detta senare innebär ju, att jag icke äger jorden varpå min fastighet är belägen, men jag har rätt att odla och nyttja densamma under en viss tid, t. ex. 50, 75 år. Detta menar nu många är alldeles på tok, ty äger jag ej jorden kan jag aldrig tänka på att kunna sälja fastigheten och möjligen erhålla den vinst, som på grund av större bebyggelse, gators och ledningsars utdragnin, har ökat fastighetens värde. Det har ju som bekant blivit ett oomkullrunligt faktum att den enskilde skall draga vinsten av vad samhället kostar på orter, i både bekvämlighets- och skönhetssynpunkt. Är nu detta rätt? Man måste svara absolut nej. Det är icke riktigt att hyresgästen i ett hus skall betala 50 kr. mer i hyra därför att staden lagt ut och stensatt eller asfalterat en gata, som går förbi det hus där han bor. Det är icke riktigt att hyresgästen skall betala 50 kr. mer i hyra därför att staden har dragit ut vatten, gas- och avloppsledningar till det hus där han bor. Det är icke rätt, att hyresgästen skall betala 50 kr. mer i hyra därför att staden anlägger en vacker park intill det hus, där han förhåller sin lägenhet. Det har blivit en vaneföreställning hos stora lager av vårt folk att äganderätten till jorden är någonting, som man inte under några förhållanden får rubba.

Jag skall i denna artikel söka klarlägga vad jag och många med mig anse vara det riktiga. Jag skall då här endast beröra de tvenne problemen äganderätt och tomträtt. Kan jag framdeles vid tillfälle kan syssla med jordränta, pennisgränta och kapitalvinst, frågor som sammanhänga med de ovan anförda.

Vem har ägt jorden från början?

Om man då börjar med frågan: Äganderätten till jorden, så kommer frågan: Vem har ägt jorden från första början? Har någon människa med sina händer arbete framskapat jorden? Nej, ingalunda. Den har tagits i besittning och odlats av våra förfäders förfäder i långt flydda tider. En enda person, eller kanske ett helt sällskap eller stam flyttade ut från sin egentliga stamort till en obebodd trakt och bröt jorden, odlade sin säd och sina rotfrukter till sitt och de sinas behov, men någon fråga om att köpa och sälja jorden existerade icke. Jorden ägdes gemensamt av stammen, släkten, samhället, vilket man vill kalla det. Det var det gamla kommunistiska bondesamhället, som vår Fabian har så mycket talat och skrivit om.

Det dröjde dock icke länge förrän det uppstod skojare och lättingar, som gärna ville leva på andras bekostnad och vilket var då naturligare än att de skulle försöka underlägga sig den största och bästa naturtillgången, som

på den tiden fanns att tillgå, nämligen jorden.

Förpantning och rofferi var början till enskild äganderätt.

På många olika sätt har detta tillgått. Ett mycket vanligt sätt var ju att någon av stammen eller släkten förpantade sin del av jorden, till någon annan medlem av stammen, mot ett visst vederlag av annat slag, under vissa år. Se judarnas gamla lag i gamla testamentet. Hade nu alla varit ärliga under dessa tider — men man får taga för givet att ärligheten icke var större då än nu — så hade ju den ursprungliga ägaren fått tillbaka sin jord efter de stipulerade åren, men detta skedde icke alltid, utan den som mottagit panten behöll den och på så sätt kanhända så småningom underlade sig hela stammens jordområde. Han hade på ett mycket enkelt och i många fall ett billigt sätt blivit en stor jorddrott. Ett annat sätt att tillskansa sig jord, var genom krigiska bedrifter. Man helt enkelt slog ihjäl eller fördrev den idoga bondebefolkningen och så tog anföraren jorden i besittning, som god pris och var bliven på detta sätt en stor jorddrott. Hela människosläktets historia är, snart sagt, en strid om jorden, eller med andra ord, om vetesäckarna. Men när det gått så långt, att bara några få enskilda har slagit under sig ett helt lands jordtillgång, då står armodet vid var mans dörr, utom hos dem, som varit nog smarta att tillskansa sig jordtillgångarna. Men även dessa komma att så småningom lida brist, ty när inte längre jorden brukas mister den sitt värde. Ty det är helt naturligt, att brukas inte jorden, så kan den inte lämna någon avkastning och då är den värdelös.

När romarriket stod på höjden av sin glans, ägdes Rom med alla dess tillgångar av endast cirka 10 procent av befolkningen, resten voro egendomslösa eller slavar. Romarriket föll också samman, mest på grund av att folket ej kunde försörja sig och detta på grund av att alla naturtillgångar voro privategendom och tillhörde endast några få personer, vilka motsvarade våra dagars börs- och fastighetsjobbare.

Här i vårt land ägdes jorden av släkten utom på några få undantag, ända fram till adelsväldets dagar. Dessa herrar voro emellertid mestare i att kunna tillskansa sig jorden av bönderna, på ett billigt och enkelt sätt, men man kan inte säga, att det var ärligt och rättsskaffens, ty som jag förut nämnt, var inte ärligheten större då än nu, kanske mindre. Undan för undan lade dessa adelskavaler under sig den ena jordegendomen efter den andra, ofta nog genom ett rätt så egenmäktigt förfarande. I våra dagar skulle man helt enkelt kalla det för stöld. I många fall reagerade bönderna mot detta förfaringsätt — läs om Grevefejden i Tyskland, Dackefejden och andra bondeuppror i Sverige — men någon vidare rättelse att tala om blev det aldrig. Då som nu, så hade den starkaste rätt.

Erövrat gods blir efter en tid ens » eget »!

Om man utgår från, att ingen borde äga mer än han med eget arbete kan frambringa, eller han med eget arbetes förtjänst kan tillhandla sig av andra, som frambringat det, så är det naturligt denna har ingen människa med eget arbete kunnat framskapa. Det är en

skänk till mänskligheten, till allas nytta och uppehälle. Det skall således icke vara någon handelsvara. Tänk oss en Gustav Vasa, en Karl XII eller en adelsman erövrade ett gods i Polen, Danmark eller var som helst. Det var taget gods, detta kan ej förnekas. Han lämnar det i arv åt sina efterkommande. Dessa säga, att de äga det. Att säga att de bruka det, kan man inte, ty det gör de ej. Det gör andra åt dem. Men de drager i alla fall sin inkomst därifrån. De behålla det kanske i århundraden, men få under tiden smak för ett yppigt levnadssätt och slöseri. Allt större summor fordra de, att de som bruka jorden åt dem skall lämna ifrån sig och när denna gräns är nådd börjar man slösa bort även gården. Man tager in-teckningar i densamma hos någon penningjude eller annan kapitalist och till slut är gården såld till någon företagsam kapitalist, vilken i sin tur säljer och för varje gång söker att trissa upp priserna, såvida konjunkturerne äro sådana att detta lyckas. Men denna handel är en handel med tjuvgods — eller som den heter på ett finare språk, den var erövrad, den var tagen i krig som god pris — och alla som haft den, har haft tjuvgods, som de kallat för sitt eget. Det har varit tjuvgods, tillhörande folket.

Men om en person tager en bil och säljer den till en annan och den i sin tur säljer densamma, men polismyndigheterna får tag i bilen, så återfår ägaren densamma och tjuven åker fast. Men skulle samma system användas även för stöld av jord, hur många fria män skulle det då finnas eller funnits under jordhungerns dagar. Hela den dåvarande adelsklassen hade då nästan samt och synnerligen setat inom lös och bom.

Alla skall ha sin inkomst av jorden!

Med ovanstående har jag sökt bevisa, att ingen har rätt, att kalla jorden för sin, ty den är allas vår egendom och alla skall hava sin utkomst därifrån. Men hur skall detta gå till? frågar någon. Skall man taga jorden från bönderna? Ingalunda. Socialismen har förfäktat denna lära och därutav har ju slagordet kommit, att socialisterna vill taga jorden från bönderna. Detta är dock icke meningen. Vi kan då fråga hur många bönder är det, som verkligen äger sin jord, som de brukar? Jag för min del tror att minst 50 procent av de svenska bönderna ligga i händerna på bankerna och andra kapitalister, eller i baggbölarbolags järnhårda famntag. Är detta en fri bonde på sin egen torva? Ingalunda. Jag vill utgå från att jorden vore statens eller kommunens, husen och allt vad bonden med eget arbete frambringar — även jordens förbättring — och kommer att frambringa är hans. Bonden skall således själv njuta frukten av sitt eget arbete, men jorden skall han betala skälig jordränta för, till stat eller kommun. Således bonden skall hava nyttjanderätt till jorden för sig och sin rättssinnehavare, så länge han själv önskar. Vår svenska bonde skulle då sitta säkrare på sin torva än vad han nu gör, ty icke långt emellan, så se vi, att t. o. m. staten vräker sina arrendatorer bland jord- och skogsbolag är ju detta rätt vanligt.

Men, säger någon, det egna initiativet vore då, enligt detta system, borta. Nej, det vore det visst inte. Först då kanske det egna initiativet kunde komma fullkomligt till sin rätt. Bonden visste då med sig att allt vad han kos-

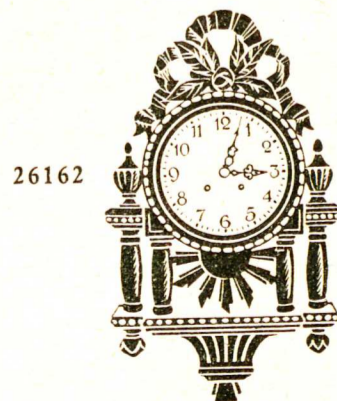
tar på jorden och förbättrar densamma har han själv nytta av. Följaktligen skulle han göra allt, för att få största möjliga inkomst av den brukade jorden, ty han visste att hans arrende eller jordränta, som jag vill kalla den, inte blev större för det. Som det nu är kan man inte begära att bonden, som är brukare åt staten, bolag eller enskild godsägare, skall nedlägga några kostnader för förbättringar, ty gör han detta, så kommer respektive jordägare att efter den korta kontraktstidens slut höja arrendet eller jordräntan och på så sätt frångå bonden hans vinst på de förbättringar han gjort under kontraktstiden eller tager således från bonden hans frukt av eget arbete, med andra ord, man skördar där andra har sät. Detta är orsaken till, att våra arrendebönder på de stora bolagsgodsen måste nöja sig med en så låg levnadsstandard, motsvarande sina likar inom arbets- och den övriga bondeklassen. Därför vore det en klok politik av stat och kommun, att icke avhända sig jorden, som den nu gör utan upplåta den mot tomträtt till större eller mindre jordbruk eller till egnahemsbruk och villaägare mot skäplig jordränta. Tomträtten bör då vara så lång tilltagen, att innehavaren kan själv njuta frukterna av det arbete han nedlagt på jorden, som han innehar och de förbättringar, som han under årens lopp nedlagt i densamma.

Det är naturligt att jordräntan icke bör vara densamma under evärdliga tider, utan kanske bör höjas eller sänkas, det senare dock mera sällan. En orsak till höjning av jordräntan kan ju vara, om ett samhälle växer upp i omedelbar närhet av gården, en järnväg eller ypperlig landsväg anlägges, vilket gör avsättningsmöjligheterna större och lättare för bonden av hans alster. Detta har icke bonden med eget arbete framskapat, utan det har andra gjort. Som det nu är, så drager jordägaren, evad det nu är en godsägare, bolag eller husägare, nyttan och inkomsten av detta. Det borde i stället vara större jordränta till stat eller kommun för sådana fördelar, vilka jordägaren icke gjort någonting åt. Ty ett samhälles uppkomst och förbättrade kommunikationer höjer jordvärdet, utan att jordägaren gör någonting däråt. Med det nuvarande jordägarväldet har följt nackdelen att den, som äger jorden och vilken annan naturtillgång som helst, tillskansar sig allt vad samhället och den arbetande klassen framskapar. De leva således på arbetsfri inkomst och därmed är man inne på ett annat kapital: jordränta, pennisgränta och kapitalvinst.

Cekä.

Redan i dag

kan denna stilfulla pendyl pryda Edert hem.

26162

Kontantpris
Kr. 145:—.

Pendylerna tillverkas å egna verkstäder, därför lägsta priser. Efterhör våra bekväma betalningsvillkor.

Butiker i:

Göteborg: Kungspassagen.
Stockholm: Birger Jarlsgatan 38.
Stockholm: Regeringsgatan 45.
Malmö: Amiralsgatan 11.
Hälsingborg: N. Trädgårdsgatan 23.

A.-B. SVENSKA URDEPOTEN.

Å Malmö Stads Bostadsförmedling

erhåller Ni
lättast, bekvämast
och kostnadsfritt

hjälp vid förhyrandet av bostad.

